

• APMĀCĪBAS:

BALTU KULTŪRVĒSTURISKAIS
MANTOJUMS KĀ KULTŪRAS
MARŠRUTS

Baltu kultūrvēsturiskie pieminekļi –
“Esmu kultūrpieminekļa īpašnieks”

Dr.paed. Andris Tomašūns

Kā identificēt kultūrvēsturiskās vēsturiskās
vērtības?

Ko darīt, ja savā īpašumā atrod vēsturiski
nozīmīgas vērtības?

Mantrači/ metāldetektoru –izglītošana, šīs
rīcības negatīvās sekas.

Apsaimniekošana, izmaksas, kopšana,
atvieglojumi, ierobežojumi, norādzīmes,
uzņēmējdarbība, talkas, konservācija,
restaurācija.

Piemineklis:

1. Arhitektūras, tēlniecības veidojums kā (piem., personas, notikuma) atcerei.
2. Saglabājams objekts, kas atspoguļo kāda laikmeta kultūru, vēsturiskus notikumus.

Pieminekļu veidi:

- aizsargājams ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis
 - dabas piemineklis
- arheoloģiskais piemineklis
- arhitektūras piemineklis
- vēstures un arhitektūraspiemineklis
 - industrijas piemineklis
 - kapa piemineklis
 - kultūras piemineklis
 - mākslas piemineklis
 - sakrāls piemineklis

Aizsargājams piemineklis:

Kultūras piemineklis ir teritorija, vieta, ēka, būve, priekšmets ar vēsturisku nozīmi vai saistību ar nozīmīgiem vēsturiskiem notikumiem vai personām.

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS

Par kultūras pieminekļu aizsardzību

Kultūras pieminekļu aizsardzība ir pasākumu sistēma, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un ietver tā uzskaiti, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un to popularizēšanu.

<https://likumi.lv/doc.php?id=72551>

19. pants. Kultūras pieminekļu izmantošana

Prioritāri kultūras pieminekļus izmanto zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem. Kultūras pieminekļu izmantošana saimnieciskajā darbībā pieļaujama vienīgi tad, ja tā nekaitē piemineklim, nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību.

17. pants. Jaunatklāto kultūras pieminekļu aizsardzība

Jaunatklātie objekti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, neatkarīgi no tā, kā īpašumā tie atrodas, līdz jautājuma izlemšanai par šo objektu iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, bet ne ilgāk kā sešus mēnešus no dienas, kad par to ticis informēts objekta īpašnieks, atrodas valsts aizsardzībā.

Par objektiem, kuri atrasti zemē, virs zemes, ūdenī, būvēs vai to daļās un atliekās un kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, kā arī par to atrašanas vietu un apstākļiem atradējs nekavējoties, bet ne vēlāk kā piecu dienu laikā rakstveidā paziņo Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei.

Ceturtdā nodaļa

KULTŪRAS PIEMINEKĻU SAGLABĀŠANA

21. pants. Kultūras pieminekļu izpētes, konservācijas, restaurācijas un remonta darbu veikšanas kārtība

Kultūras pieminekļi konservējami, restaurējami un remontējami tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes rakstveida atļauju un tās kontrolē.

Kultūras pieminekļu izpētes darbus, kas var novest pie kultūras pieminekļa pārveidošanas, arī arheoloģisko izpēti, drīkst veikt tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes rakstveida atļauju un tās kontrolē.

Kultūras pieminekļu izpētē aizliegts izmantot ierīces metāla priekšmetu un materiāla blīvuma noteikšanai (piemēram, metāla detektorus), izņemot gadījumus, kad to atļāvusi Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde.

Bez nekustamā īpašuma īpašnieka (valdītāja) atļaujas kultūras pieminekli aizliegts veikt kultūras pieminekli pārveidojošas darbības un izmantot ierīces metāla priekšmetu un materiāla blīvuma noteikšanai (piemēram, metāla detektorus).

22. pants. Kultūras pieminekļu saglabāšana, veicot celtniecības un citus darbus

Pirms celtniecības, meliorācijas, ceļu būves, derīgo izrakteņu ieguves un citu saimniecisko darbu uzsākšanas šo darbu pasūtītājam par saviem līdzekļiem jānodrošina kultūras vērtību apzināšana paredzamo darbu zonā. Fiziskajām un juridiskajām personām, kas saimnieciskās darbības rezultātā atklāj arheoloģiskus vai citus objektus ar kultūrvēsturisku vērtību, par to nekavējoties jāziņo Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei un turpmākie darbi jāpārtrauc.

23. pants. Kultūras pieminekļu aizsardzības zonas

Lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību, nekustamiem kultūras pieminekļiem tiek noteiktas kultūras pieminekļu aizsardzības zonas. To izveidošanai nav vajadzīga zemes lietotāja vai īpašnieka piekrišana. Zonas un to uzturēšanas režīmu nosaka Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. Ap kultūras pieminekļiem, kuriem nav noteiktas aizsardzības zonas, un jaunatklātajiem kultūras pieminekļiem lauku apdzīvotajās vietās ir aizsardzības zona 500 metru attālumā, bet pilsētās — 100 metru attālumā. Kultūras pieminekļu aizsardzības zonā darbības, kas ietekmē kultūrvēsturisko vidi (piemēram, būvniecība, zemes reljefa mākslīga pārveidošana, mežsaimnieciska darbība, tādu iepriekš neidentificētu priekšmetu izcelšana no zemes vai ūdens, kuriem varētu būt vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība), drīkst veikt tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes atļauju. Kultūras pieminekļiem, kuriem likumā noteiktajā attālumā aizsardzības zona nav nepieciešama, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde to, sadarbojoties ar pašvaldību, var samazināt. Ja nepieciešama aizsardzības zonas palielināšana, Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde to nosaka Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

24. pants. Kultūras pieminekļu saglabāšanas finansēšana

Kultūras pieminekļa konservāciju,
uzturēšanu, remontu un
restaurāciju veic kultūras
pieminekļa īpašnieks (valdītājs)
par saviem līdzekļiem.

Latvijā valsts aizsardzībā (2010) ir 8522 kultūras pieminekļi - pilskalni, apmetnes, senkapi, viduslaiku pilis, sakrālās vietas, muižas un pilis, baznīcas, klosteri, dzirnavas, krogi, zemnieku sētas, dzīvojamās ēkas, skolas, tautas nami un rātsnami, teātri, ērģeles, gleznojumi, vitrāžas, altāri, vēsturisku notikumu vietas, pilsētbūvniecības un teritoriālie pieminekļi, industriālie pieminekļi un citi objekti

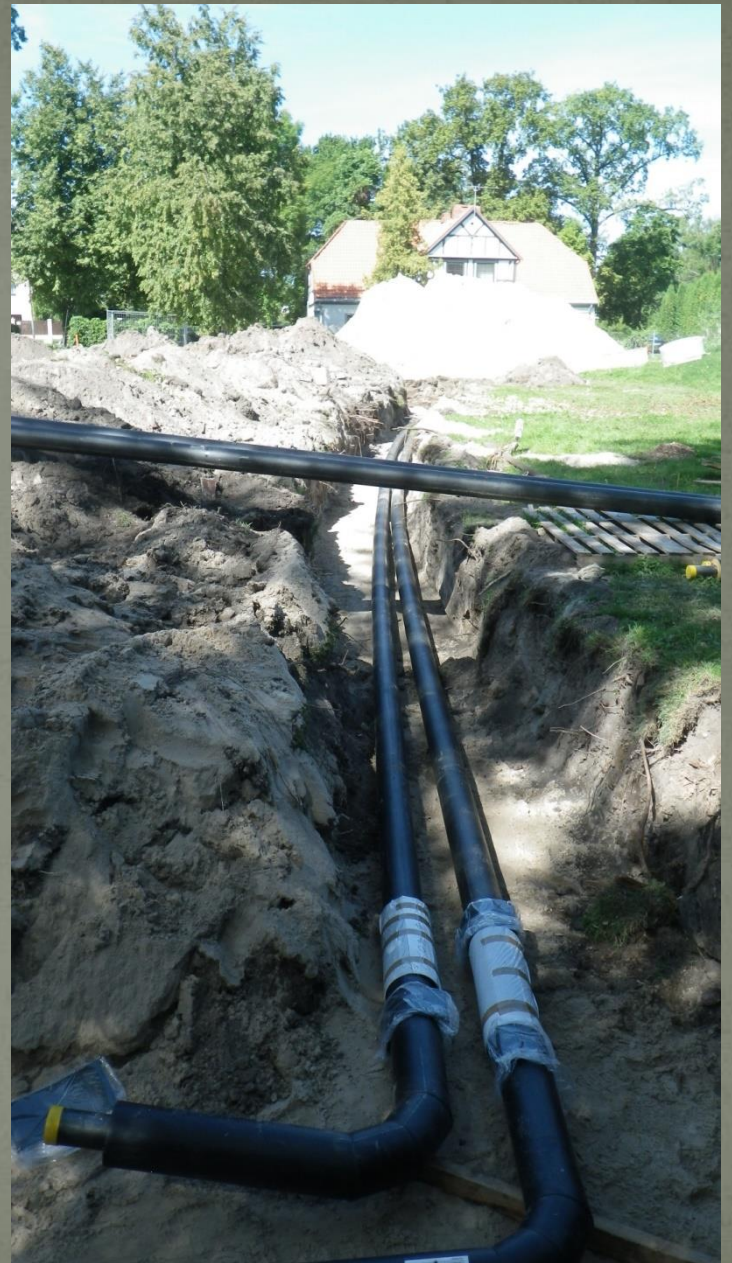
Nacionālā kultūras
mantojuma pārvalde - NKMP

<http://mantojums.lv/lv/>

Piemēri

gerichtet von Menckeldi

lith. von Krause

Sveithoff

Mantrači

Interreg

Latvija-Lietuva

Eiropas Reģionālās attīstības fonds

EIROPAS SAVIENĪBA

Lielupes kreisajā krastā
starp Dandāli un Vecsvirlauku
1914. gadā atrastais depozīts

Paldies!

19.02.2019.

Kuldīga